

TOTALENTREPRISE

GENERELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER FOR KOMMUNAL SEKTOR

GENERELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER

Som generelle kontraktsbestemmelser gjelder NS 8407:2011 *Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser* med de presiseringer og endringer som er angitt nedenfor.

1 Kontraksarbeidene

Totalentreprenøren påtar seg, innenfor tilbudt kontraktssum, å levere komplett ferdig og funksjonsdyktige bygg, som minimum oppfyller kontraktens kravspesifikasjon.

For ytelser der det ikke foreligger noen eksakt kravspesifikasjon skal totalentreprenøren levere tilsvarende kvalitet som øvrige beskrevne løsninger for alle synlige flater – med særlig fokus på gunstige drifts-/vedlikeholdskostnader.

2 Byggherrebeslutningsplan

Totalentreprenøren har ansvar for å utarbeide utkast til byggherrebeslutningsplan. Planen skal fortløpende oppdateres av TE, og der byggherren skal være med på å fastsette rimelige frister for byggherrens forskjellige beslutninger. Planen skal angi innen hvilke frister byggherren må treffe sine valg, for at valgene verken skal ha tids- eller kostnadskonsekvens. Planen skal utarbeides slik at byggherren, om annet ikke særskilt avtales, får fremlagt beslutningsgrunnlag av totalentreprenøren minimum 14 dager før beslutningen skal fattes.

Byggherren skal i rimelig utstrekning gis mulighet til å velge løsninger for synlige arbeider, og totalentreprenøren plikter i rimelig utstrekning å fremlegge det beslutningsgrunnlag for byggherrens valg som byggherren etterspør. Byggherren har, der det ikke foreligger noen detaljbeskrevet løsning, rett til å velge løsning innenfor den standard som fremkommer av kravspesifikasjon, uten at dette gir totalentreprenøren rett til å kreve tilleggsvederlag.

Ved byggherrens eventuelle oversittelse av fristene i byggherrebeslutningsplanen, skal totalentreprenøren skriftlig varsle byggherren og gi byggherren en tilleggsfrist på tre hverdager for å fatte sin beslutning. Dersom byggherren ikke har truffet sitt valg innen nevnte tilleggsfrist, skal totalentreprenøren legge til grunn at totalentreprenøren selv velger løsning. Alene dersom tilleggsfristen oversittes, og byggherren før utløpet av tilleggsfristen skriftlig krever at totalentreprenøren avventer nærmere avklaring før man fatter beslutning, har totalentreprenøren rett til å få kompensert eventuelle tids- eller kostnadskonsekvenser, i henhold til NS 8407.

3 Definisjoner (NS 8407 pkt 1)

3.1 Byggherre (NS 8407 pkt 1.1)

Oppdragsgiver er byggherre. Byggherrens oppdragsgivere, leietakere og brukere regnes som tredjemenn i relasjon til denne kontrakt. Det er derfor ingen identifikasjon mellom byggherren og disse.

4 Møter

4.1 Byggherremøter (NS 8407 pkt 4.2)

Byggherremøter skal avholdes hver andre uke, med mindre byggherren bestemmer noe annet. Referat føres av byggherren eller den han utpeker. NS 8407 pkt 4.2 første ledd siste punktum utgår. Alle beslutninger skal tas opp og bekeftes på byggherremøte, via referat. Hvis det er tatt beslutninger andre steder skal dette løftes opp på byggherremøtet og bekreftes av byggherren via referat, før den er gyldig.

4.2 Møter med kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt 4.3)

Byggherren skal ha innkalling til prosjekterings- og underentreprenørmøter (herunder byggemøter, fremdriftsmøter, m.v.), og skal ha anledning til å delta på disse møtene. Totalentreprenøren skal føre referat fra møtene, og byggherrens representant skal alltid ha kopi av møtereferatene.

Prosjekteringsmøter skal avholdes minimum hver 14. dag, eller etter avtale. I byggeperioden skal det avholdes underentreprenørmøter hver 14. dag. I tillegg skal det avholdes regelmessige framdrifts-/koordineringsmøter, samt nødvendige særmøter.

5 Partenes sikkerhetsstillelse (NS 8407 pkt 7)

Totalentreprenørens sikkerhetsstillelse i henhold til NS 8407 pkt 7, skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved utfylling av vedlagte formular; Blankett 1A - NS 8407 Sikkerhetsstillelse, med mindre annet følger nedenfor.

Totalentreprenøren plikter ikke å stille sikkerhet i utførelsesperioden, når hele kontraktssummen skal betales etter overtakelse. Sikkerhetsstillelse kun for reklamasjonsperioden må dokumenteres senest 14 dager før kontraktssummen forfaller til betaling ved utfylling av vedlagte formular; Blankett 1B - NS 8407 Sikkerhetsstillelse.

Når kontraktssummen ikke overstiger NOK 250.000, plikter totalentreprenøren ikke å stille sikkerhet i utførelses- og reklamasjonsperioden.

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

6 Totalentreprenørens forsikring (NS 8407 pkt 8)

Forsikringen skal gjelde inntil alle arbeider vedrørende hele bygget, anlegget og/eller prosjektet er overtatt av byggherren.

Totalentreprenørens forsikringer i henhold til NS 8407 pkt 8 skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved utfylling av vedlagte formularer;

Blankett 2 - NS 8407 Forsikringsattest tingsforsikring og

Blankett 3 - NS 8407 Forsikringsattest ansvarsforsikring.

7 Partenes representanter (NS 8407 pkt 9)

Prosjektleder er byggherrens representant, jf. NS 8407 pkt 9.

Byggherrens oppdragsgiver, leietaker og brukere kan ikke påføre byggherren forpliktelser uten særskilt fullmakt.

8 Kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt 10)

8.1 Plikter

Totalentreprenøren kan ikke, uten byggherrens skriftlige samtykke, ha flere enn to ledd underentreprenører i kjede under seg. Byggherren kan samtykke til flere ledd dersom det på grunn av uforutsette omstendigheter er nødvendig for å få gjennomført kontrakten.

Ved inngåelse av kontrakter om underentreprise, skal totalentreprenøren i henhold til forskrift om offentlig anskaffelser innhente skatteattest, jf. forskrift om offentlige anskaffelser. Kravet gjelder ved inngåelse av kontrakter i tilknytning til oppdraget som overstiger en verdi på NOK 500.000 eks. mva. Totalentreprenøren skal på forespørsel og uten grunnnet opphold kunne fremlegge ovennevnte dokumentasjon.

Totalentreprenøren skal ikke engasjere underentreprenører for å utføre arbeid under denne kontrakten som er i en situasjon som nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 24-4 (3).

Totalentreprenøren skal til en hver tid holde byggherren orientert om kontaktopplysninger til underleverandørene sine og hvem som har signaturrett for disse.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.2 Sanksjoner

Brudd på ovennevnte plikter gir byggherren rett til å kreve at forholdet rettes opp, om nødvendig ved skifte av underentreprenørleverandør, innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattesten viser at underentreprenørleverandøren ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Omkostningene som følge av heving av underentreprenørens avtale, skal bæres av totalentreprenøren.

Ved mislighold av ovennevnte plikter eller NS 8407 pkt 10, kan byggherren nekte den aktuelle underentreprenøren og dennes ansatte tilgang til byggeplassen.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

9 Tiltransport av entreprenører (NS 8407 pkt 12.1, 12.2 og 12.3)

Ved tiltransport av sideentreprenør plikter totalentreprenøren å stille sikkerhet iht NS 8407 pkt 7.1, 7.3, 35.1 og 42.3.

10 Kvalitetssikring (NS 8407 pkt 15)

Totalentreprenøren skal ha og følge et styringssystem som tilfredsstillere relevante deler av NS-EN ISO 9001: 2015, kapitlene.

4.4 Ledelsesystemet for kvalitet og systemets prosesser

5.1 Lederskap og forpliktelse

7 Støtte

9.1 Overvåking, måling, analyse, evaluering

9.2 Interne revisjoner

Styringssystemet skal også tilfredsstillere NS-EN-ISO 14001:2015 kapittel 4 Krav til miljøstyringssystem, eller tilsvarende krav i andre miljøstandarder.

11 Forhold på byggeplassen (NS 8407 pkt 18)

11.1 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Totalentreprenøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens eller koordinators anvisninger.

Totalentreprenøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom totalentreprenørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Totalentreprenøren skal sørge for at arbeidstakerne han og eventuelle underleverandører benytter kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko, se for øvrig krav i SHA-planen.

Ved brudd på ovennevnte plikter har byggherren rett til å stanse arbeidene i den utstrekning byggherren anser det nødvendig.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om totalentreprenøren retter forholdene. Byggherren kan på samme måte kreve at totalentreprenøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

11.2 HMS-kort

Alle arbeidstakere skal, lett synlig, bære gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse, søknadsskjema ol aksepteres ikke som HMS-kort.

Arbeidstakere som ikke har slikt HMS-kort, vil bli bortvist fra byggeplassen.

11.3 Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker

Kontrakt gitt til utenlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Sentralskattekontoret for utenlandssaker i henhold til skatteforvaltningsloven § 7-6.

Entreprenør er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele kontraktskjeden. Totalentreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at totalentreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er totalentreprenørens ansvar og skal betales av ham.

11.4 Krav til lønns- og arbeidsvilkår – sosial dumping

Totalentreprenøren er ansvarlig for at egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide har lønns- og arbeidsvilkår i henhold til:

- Forskrift om allmenngjort tariffavtale.
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter av 8. februar 2008 der denne kommer til anvendelse. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Totalentreprenøren plikter på forespørsel å dokumentere lønns- og arbeidsvilkårene for egne arbeidstakere, arbeidstakere hos eventuelle underleverandører og innleide. Opplysningene skal dokumenteres ved blant annet kopi av arbeidsavtale, lønnslipp, timelister og arbeidsgiverens bankutskrift. Dokumentasjonen skal være på personnivå og det skal fremgå hvem den gjelder.

Totalentreprenøren og hans kontraktsmedhjelpere kan søke byggherren om at utsendte arbeidstakere kan gjennomsnittsberegne arbeidstiden iht arbeidsmiljøloven § 10-5. Samtykke vil kun bli gitt dersom arbeidsgiver dekker reisekostnader og sørger for kost og losji iht forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge av 23.09.16 nr.1241 § 6.

Ved brudd på kravene til lønns- og arbeidsvilkår skal totalentreprenøren rette forholdet. Der bruddet har skjedd hos en underleverandør er rettingsplikten begrenset til krav som er fremmet skriftlig innen tre måneder etter lønnens forfallsdato, både for krav som følger av allmenngjort tariffavtale og landsomfattende tariffavtale. De vilkår og begrensninger som følger av lov om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. av 4. juni 1993 § 13, skal gjelde i begge disse tilfellene.

Byggherren har rett til å holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger innsparingen for arbeidsgiveren. Tilbakeholdsretten opphører så snart retting etter foregående ledd er dokumentert

Vesentlig mislighold av lønns- og arbeidsvilkår hos totalentreprenøren kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving, selv om totalentreprenøren retter forholdene. Dersom bruddet har skjedd i underleverandørleddet, herunder bemanningsselskaper, kan byggherren på samme måte kreve at totalentreprenøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

11.5 Ytre miljø - Mangelfull avfallshåndtering

Dersom myndighetenes krav til avfallshåndtering ikke nås, kan byggherren fastsette en mulkt oppad begrenset til NOK 150.000, som fordeles på entreprenørene i prosjektet etter byggherrens skjønn. Medfører ikke-oppfyllelse av kravene at Oppdragsgiver ilegges tvangsmulkt, jf. avfallsforskriften § 19-6, vil differansen mellom tvangsmulkten og NOK 150.000 også fordeles på entreprenørene etter byggherrens skjønn.

11.6 Bytte av nøkkelpersonell (tillegg til NS 8407 pkt 18.3)

Totalentreprenøren kan ikke uten byggherrens skriftlige samtykke skifte ut sin prosjektleder, anleggsleder, prosjekteringsleder eller personer som ble evaluert i forbindelse med prekvalifisering og tildeling av kontrakten eller avtalt som erstatning for slik person. Byggherren kan bare nekte samtykke dersom han har saklig grunn. Byggherren skal svare innen rimelig tid etter han har mottatt forespørsel om samtykke. Ved bytte av personell kan byggherren i rimelig utstrekning kreve kostnadsfri overlapping.

Dersom slikt personell, uten skriftlig samtykke skiftes ut, på tross av at byggherren har saklig grunn til å nekte, betales en dagmulkt på NOK 10.000 per dag. Dette gjelder ikke dersom forholdet rettes innen en rimelig frist fastsatt av byggherren. Dagmulkt påløper uansett ikke der oppdragsgiver har unnlatt å påberope seg kontraktsbrudd uten ugrunnet opphold etter at han ble kjent med personsiftet.

Samlet dagmulftsansvar etter denne bestemmelse er begrenset til 10% av kontraktssummen, maksimalt NOK 300.000. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

12 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8407 pkt 20.2)

12.1 Innsynsrett

Byggherren, eller den som er bemyndiget av byggherren, skal ha rett til innsyn i totalentreprenørens kvalitets-, internkontroll (HMS) og miljøstyringssystem og de deler av styringssystemet for øvrig og regnskap, som kan ha betydning for totalentreprenørens oppfyllelse av kontrakten.

Innsynsretten omfatter revisjon ved intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Totalentreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Totalentreprenøren skal sikre at byggherren har tilsvarende innsynsrett hos totalentreprenørens direkte og indirekte kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for totalentreprenørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor byggherren.

12.2 Byggherrens rett til å innhente opplysninger

Byggherren skal ha fullmakt fra totalentreprenør og underleverandør(er) til et ubegrenset antall ganger å innhente opplysninger om de forhold som er angitt i fullmakt til innhenting av opplysninger om skatte- og avgiftsforhold.

De rettigheter og plikter som fremgår av fullmakten, skal gjelde fra signering av fullmakten og frem til seks måneder etter overtakelse.

13 Grunnforhold - forbehold (NS 8407 pkt. 23)

Totalentreprenøren har gjort seg kjent med alle relevante tilgjengelige forhold ved grunnen. Konkurransesgrunnlaget inneholder miljøteknisk undersøkelse av grunnen og geoteknisk undersøkelse.

Først dersom det foreligger et vesentlig avvik fra hva totalentreprenøren burde kunne regne med av grunnforhold, basert på ovennevnte og alle andre dokumenter i konkurransesgrunnlaget, vil det kunne være aktuelt med tillegg, se NS 8407 pkt 23.2 og avtalte kontraktsbestemmelser.

14 Avtalt risikoovergang, (endring ift. NS 8407 pkt 25)

Totalentreprenøren overtar risikoen for løsninger og annen prosjektering som er utarbeidet av byggherren før kontraktsinngåelse, jf NS 8407 pkt 24.2.1.

Prosjekteringsunderlaget og ethvert ytterligere materiale inntatt i konkurransesgrunnlaget skal gjennomgås grundig av totalentreprenøren før tilbud inngis. Eventuell tilbakemelding etter NS 8407 pkt 24.2.2 skal være byggherren i hende senest 7 dager før frist for inngivelse av tilbud. Fra og med kontraktsinngåelse hefter totalentreprenøren etter dette for alle løsninger og all prosjektering som byggherren hadde foretatt forut for kontraktsinngåelse, som om totalentreprenøren hadde prosjektert eller valgt løsningene selv.

Byggherren har ikke inngått avtale med rådgiverne, som gir totalentreprenøren rett til å fremme krav knyttet til prosjekteringsfeil direkte mot rådgiverne. I den grad totalentreprenøren mener det foreligger prosjekteringsfeil, vil byggherren – på totalentreprenørens forespørsel – transportere sine mulige krav mot rådgiverne til totalentreprenøren, slik at totalentreprenøren får mulighet til å følge opp eventuelle krav direkte mot de prosjekterende.

15 Forskudd (tillegg til NS 8407 pkt 27)

Et eventuelt avtalt forskudd til totalentreprenøren vil ikke bli utbetalt før godkjent sikkerhet er stillet, jf. Blankett 4 - NS 8407 Bankgaranti for kontraktsforskudd.

16 Kommunikasjon mellom partene (tillegg til NS 8407)

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk.

17 Endringer (NS 8407 pkt 31)

17.1 Retten til å pålegge endringer (NS 8407 pkt 31.1)

Byggherren kan pålegge totalentreprenøren endringer inntil 25% netto tillegg til kontraktssummen.

17.2 Særskilt varsel om økte utgifter til rigg og drift mv. (NS 8407 pkt 34.1.3)

Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging:

17.2.1 Regulering i uendret byggetid

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8407 pkt 34.1.1 og 34.1.2 ikke overstiger 10% av kontraktssum, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10% av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,1 C)}{C}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

B = kontraktssum av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva

C = opprinnelig kontraktssum (kontraktssum eks mva)

Ved utregningen av kontraktssum av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva (B), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,
- utbetaling av eventuelt påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprisekontrakter/prosjekteringsoppdrag m.v,
- avbestillingserstatning,
- endringsarbeid som gjøres opp inklusive rigg/drift, og
- kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

17.2.2 Regulering i forlenget byggetid

Har totalentreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8407 pkt 33.1 skal vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$\frac{0,7 A (Z)}{Y}$$

Y

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

Y = opprinnelig byggetid

Z = forlengelsen utover opprinnelig byggetid

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

18 Uenighet om endringer mv. - Totalentreprenørens søksmål (NS 8407 pkt 35.2)

NS 8407 pkt 35.2 a) utgår. Partene kan imidlertid avtale å benytte oppmann i det enkelte tilfelle, jf. NS 8407 pkt. 50.3.

19 Prøvedrift (NS 8407 pkt 38.2)

19.1 Prøvedrift

Med mindre annet er avtalt skal det gjennomføres en prøvedriftsperiode på tekniske anlegg og installasjoner (heretter samlet kalt tekniske anlegg).

Med prøvedriftsperiode menes et avtalt tidsrom hvor anlegget prøves under normale driftsforhold, innbefattet samkjøring og, hvis nødvendig, integrert systemtesting med andre tekniske anlegg, og hvor byggherren i prøvedriftsperioden har slik disposisjonsrett som nevnt nedenfor.

Oppstart av prøvedriftsperioden skjer etter overtakelse av de bygningsmessige arbeider. Det vil gjennomføres en egen overtakelse av tekniske anlegg etter utløpet av prøvedriftsperioden. Til sikkerhet for oppfyllelse av kontraktsmessig ytelse for tekniske anlegg, kan byggherren holde tilbake 5 % av kontraktssummen inntil overtakelse av tekniske anlegg har funnet sted.

Reklamasjonsfrister for skjulte feil og mangler begynner først å løpe ved gjennomført overtakelse av tekniske anlegg.

Prøvedrift har følgende hensikt:

- Kontrollere at anleggene fungerer tilfredsstillende
- Vise at funksjoner og anlegg er stabile over tid
- Etterkontrollere og justere (regulerings)funksjoner basert på driftserfaring
- Kontrollere at anlegg for øvrig er i henhold til kontraktens funksjonskrav

- Gi driftspersonell opplæring og driftserfaring sammen med totalentreprenøren/leverandørene av de enkelte anlegg
- Rette feil og mangler som avdekkes i prøvedriftsperioden.

19.2 Justering av prøvedriftsperiodens lengde

Totalentreprenøren skal, i samråd med byggherren, ha anledning til å ta de tekniske anlegg ut av drift i kortere perioder for utbedring eller reparasjon mot tilsvarende forlengelse av prøvedriftsperioden.

Eventuelt driftsavbrudd skal ikke hindre at bygget kan drives som normalt.

Totalentreprenøren må bære alle kostnader dersom byggherren må gjøre ekstratiltak for å opprettholde driften i lokalene, som en følge av totalentreprenørens arbeider.

Totalentreprenøren skal varsle byggherren og bruker 3 uker i forveien om eventuelle driftsavbrudd.

Dersom byggherren kan påvise at de tekniske anlegg ikke oppfyller kontraktens funksjonskrav sammenhengende i de fire siste ukene av prøvedriftsperioden, eller dersom prøvedriftsperioden av annen årsak ikke har fungert etter sin hensikt i samme periode, forbeholder byggherren seg retten til å kreve prøvedriftsperioden forlenget inntil disse krav er oppfylt. En slik forlengelse av prøvedriftsperioden gir ikke totalentreprenøren grunnlag for tilleggskrav.

19.3 Totalentreprenørens plikter

Totalentreprenøren skal i prøvedriftsperioden ha ansvar for drift og vedlikehold av de tekniske anlegg, og i denne forbindelse holde det tekniske personell på anlegget som er nødvendig. Totalentreprenøren skal utføre vedlikehold av sine anlegg i prøvedriftsperioden iht. totalentreprenørens egen vedlikeholdsbeskrivelse, og i denne forbindelse dekke alle vedlikeholdskostnader, inklusive forbruksmateriell. Totalentreprenøren skal også gjennomføre faste besøk på anlegget for å kunne oppfylle hensikten med prøvedriften, jf. ovenfor.

Under prøvedriftsperioden plikter totalentreprenøren umiddelbart å iverksette nødvendige tiltak dersom det påpekes eller oppdages feil og mangler.

I prøvedriftsperioden skal totalentreprenøren rette alle feil, mangler og avvik som oppstår på de tekniske anlegg. Før prøvedriftsperiodens slutt skal alle tekniske anlegg innreguleres på nytt og FDVU dokumentasjonen oppdateres.

Dokumentasjon fra prøvedriften skal utarbeides av totalentreprenøren og overleveres i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer.

19.4 Byggherrens plikter

Byggherrens driftspersonell utfører daglig tilsyn av de tekniske anlegg. Dette fritar ikke totalentreprenøren fra noen av hans plikter, jf. ovenfor.

Energikostnader i prøvedriftsperioden dekkes av byggherren.

19.5 Overtakelse

Overtakelsesforretning for tekniske anlegg skal holdes i rimelig tid etter utløpet av prøvedriftsperioden. Overtakelse av kontraktsarbeidene skjer først etter utløpet av prøvedriftsperioden og gjennomført overtakelsesforretning.

19.6 Opplæring

Totalentreprenøren skal så vel forut for overtakelse/oppstart prøvedrift som i løpet av eventuell prøvedriftsperiode, gi driftspersonell og brukere forsvarlig instruks og opplæring i drift og vedlikehold av tekniske anlegg/installasjoner, bygningsdeler og utendørsanlegg. Rammen for opplæringsprogrammer for øvrig bestemmes ved avtale mellom partene.

Opplæring skal skje i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer.

Er ikke annet avtalt, skal nødvendig opplæring være gjennomført før oppstart prøvedrift.

20 Forsinkelse (NS 8407 pkt 40)

20.1 Dagmulktbelagte delfrister (NS 8407 pkt 40.2, 2. ledd)

Dagmulkt for sluttfrist gjelder slik den står i NS 8407 pkt 40.2 og 40.3.

Totalentreprenørens frist til å utarbeide og fremlegge fremdriftsplan og til å revidere fremdriftsplanen, jf. NS 8407 pkt 21.2 og denne avtalens punkt 14, er dagmulktbelagt. Det samme er frist for igangsetting av arbeid på byggeplass, samt frister for overlevering av FDV-dokumentasjon.

20.2 Dagmulktens størrelse for delfrister (NS 8407 pkt 40.3)

Dagmulkten, ved overskridelse av fristene nevnt i NS 8407 pkt 21.2, fristen for igangsetting av arbeid på byggeplass og frister for overlevering av FDV-dokumentasjon, er NOK 1.500 per hverdag.

21 Oppsigelse (NS 8407 pkt 45)

Byggherren kan si opp kontrakten uten å betale erstatning i de tilfeller som er nevnt i forskrift om offentlige anskaffelser § 28-3.

22 Rettigheter til prosjektmateriale (NS 8407 pkt 47.2.2)

Byggherren har rett til å gjøre datarapport fra grunnundersøkelser tilgjengelige for allmennheten.

23 Misligholdt kontraktsforpliktelse – konsekvens for senere konkurranser (tillegg til NS 8407)

Brudd på pliktene i denne kontrakten vil kunne bli nedtegnet og få betydning i senere konkurranser, enten i kvalifikasjons- eller tildelingsomgangen.

24 Reklame og kontakt med media (tillegg til NS 8407 kap XI)

24.1 Reklame

Dersom totalentreprenøren eller hans kontraktsmedhjelpere for reklameformål eller på annen måte ønsker å gi offentligheten informasjon om oppdraget, utover å oppgi oppdraget som generell referanse, skal dette forelegges byggherren på forhånd.

24.2 Kontakt med media

All kontakt med media skal håndteres av byggherren.

25 Ethiske krav (tillegg til NS 8407 kap IV)

Totalentreprenøren skal respektere grunnleggende krav til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og miljø i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Varer og materialer, som leveres til byggherren, skal være fremstilt under forhold som er forenlige med sentrale FN-konvensjoner, ILO-konvensjoner og nasjonal arbeidslovgivning på produksjonsstedet.

26 Prosjektering, rådgivning mv.

26.1 Prosjektering (NS 8407 pkt 16.1)

Tegninger, beskrivelser og beregninger skal overleveres i tre sett i papirformat. Dette gjelder både tegninger utarbeidet i byggefasen og de tegninger som skal leveres til overtakelsen ("som bygget"-tegninger). Sistnevnte tegninger skal også leveres i elektronisk format i henhold til nærmere spesifikasjoner fra byggherren. Dette gjelder også beskrivelser og beregninger dersom byggherren forlanger det.

26.2 Offentlige tillatelser (NS 8407 pkt 16.3)

Forholdet til plan- og bygningsloven (pbl)

Totalentreprenøren skal ha ansvarsrett for de oppgaver og det tiltaket kontrakten omfatter i tiltaksklassen som prosjektet/tiltaket krever, herunder eventuelt funksjonen som ansvarlig søker. Totalentreprenøren plikter å søke om slik ansvarsrett så snart som mulig etter at kontrakten er inngått.

Manglende ansvarsrett betraktes som et vesentlig kontraktsbrudd som gir byggherren rett til å heve kontrakten, samt gjøre erstatningskrav gjeldene etter reglene i NS 8407 pkt 46. Før heving kan finne sted, må byggherren ha gitt totalentreprenøren en rimelig frist for å rette forholdet.

Dersom totalentreprenøren ikke er ansvarlig søker, plikter han å bistå ansvarlig søker i forbindelse nødvendige søknader og tillatelser etter plan- og bygningsloven.

26.3 Levering av FDV-dokumentasjon (NS 8407 pkt 36.2)

I tillegg til kravene beskrevet i NS 8407 pkt 36.2, skal materialet tilfredsstillende kravene i NS 3456: 2010 Dokumentasjon for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU) for byggverk og byggeteknisk forskrift av 26.03.10 nr 489 (TEK 10) kapittel 4 Dokumentasjon for forvaltning, drift vedlikehold (FDV).

Leveringsformatet avtales med byggherren.

Er ikke annet avtalt, skal byggherren, der det skal være prøvedrift, senest tre uker før påbegynnelsen av ferdigbefaringen ha mottatt kontraktsmessig dokumentasjon.

27 Kostnader ved utbedring

Bestemmelsen inntatt i NS 8407 pkt. 42.3.2 andre ledd utgår og utgjør ikke del av kontrakten.

28 Tvister (NS 8407 pkt 50)

28.1 Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8407 pkt 50.3)

Bestemmelsen får kun anvendelse dersom begge parter i hvert enkelt tilfelle er enige om å forelegge tvisten for en oppmann.

28.2 Tvisteløsning (NS 8407 pkt 50.4)

Tvister behandles alltid etter norske prosessuelle og materielle regler